

نقد بازرگان

بررسی و نقد دیدگاه‌های دینی مهندس مهدی بازرگان

علی اکبر عالمیان

عضو هیئت علمی، جامعه المصطفی العالمیه

با نظارت علمی:

موسی فقیه حقانی

شماره ردیف: ۱۷۱۹

تاریخ - ۹۹

۱۴۰۳-۳۳

www.ketab.ir

نقد بازرگان: بررسی و نقد دیدگاه‌های دینی مهندس مهدی بازرگان | علی‌اکبر عالمیان

ناشر: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام | ویراستار: عباس بگ‌جانی

طرح جلد: محمدامین محمللو | چاپ یکم، بهار ۱۴۰۳ | شمارگان: ۵۰۰ | اشراق | قیمت: ۲۷۰,۰۰۰ تومان

WWW.HATIF.IR @HATIF.IR	قم، خیابان شهید، کوی ۲۴، پلاک ۳۸، کد پستی: ۳۷۱۸۵۱۶۱۱۶ تلفن: ۰۲۵۳۷۷۴۲۳۳۶/	 9 86004 4447 12
---------------------------	---	--

- سرشناسه : عالمیان، علی‌اکبر
- عنوان و نام پدیدآور : نقد بازرگان: بررسی و نقد دیدگاه‌های دینی مهندس مهدی بازرگان / علی‌اکبر عالمیان؛ با نظارت علمی موسی فقیه‌حقیقی ویراستار عباس بگ‌جانی
- مشخصات نشر : قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام.
- مشخصات ظاهری : ۳۹۲ص.
- شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۴-۴۷۱-۲
- وضعیت فهرست‌نویسی : فیبا
- یادداشت : نمایه.
- یادداشت : کتابنامه:ص.۳۸۲-۳۶۳.
- عنوان دیگر : بررسی و نقد دیدگاه‌های دینی مهندس مهدی بازرگان.
- موضوع : بازرگان، مهدی، ۱۲۸۶ - ۱۳۷۳ - نقد و تفسیر.
- موضوع : بازرگان، مهدی، ۱۲۸۶ - ۱۳۷۳ - دیدگاه درباره دین و سیاست.
- شناسه افزوده : فقیه حقیقی، موسی، ۱۳۴۲ -
- شناسه افزوده : مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام
- رده‌بندی کنگره : DSR۱۵۹۱
- رده‌بندی دیویی : ۰۸۴/۹۵۵
- شماره کتاب‌شناسی ملی : ۹۵۱۸۷۶۱

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

- ۹ مقدمهٔ معاونت پژوهش
۱۱ مقدمه

فصل اول: زندگی و زمانه

- ۱۹ خانواده
۲۱ تحصیلات
۲۷ فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی
۲۷ ۱. خدمت سربازی
۲۸ ۲. مشاغل
۳۲ ۳. تألیف مقالات و کتاب‌های دینی
۳۹ ۴. فعالیت در «کانون اسلام»
۴۰ ۵. فعالیت در «انجمن اسلامی دانشجویان»
۴۱ ۶. تأسیس «کانون مهندسين ايران»
۴۴ فعالیت‌های سیاسی
۴۸ ۱. تشکیل نهضت مقاومت ملی
۵۰ ۲. تأسیس نهضت آزادی ایران
۵۲ ۳. تأسیس جمعیت ایرانی دفاع از آزادی و حقوق بشر
۵۴ ۴. تشکیل دولت موقت

فصل دوم: دین‌شناسی بازرگان

- ۵۹ بازرگان و روشنفکری دینی
۶۰ معنا و مفهوم روشنفکری
۶۰ ۱. معنای لغوی
۶۱ ۲. معنای اصطلاحی
۶۴ روشنفکری دینی
۶۸ نگاهی تاریخی به سیر روشنفکری دینی در ایران

فصل سوم: شخصیت‌ها و عوامل اجتماعی اثرگذار...

- ۷۸ شخصیت‌های اثرگذار
۷۸ ۱. حاج عباسقلی تبریزی
۷۸ در محیط خانواده
۸۰ در عرصهٔ اجتماع

- ۸۰ در عرصه سیاست
- ۸۱ در عرصه فرهنگ
- ۸۴ ۲. ابوالحسن خان فروغی
- ۸۹ ۳. سیدجمال‌الدین اسدآبادی
- ۹۲ ۴. دیگران
- ۱۰۳ عوامل اجتماعی
- ۱۰۸ تجددخواهی و نواندیشی و نسبت آن با روشنفکری دینی
- ۱۱۶ مهندس بازگان؛ روشنفکر دینی یا نواندیش مسلمان؟

❖ فصل چهارم: رابطه علم و دین از نگاه بازگان ❖

- ۱۲۵ نسبت علم و دین
- ۱۲۶ نسبت میان علم و دین در غرب
- ۱۲۷ نسبت علم و دین در نگاه اسلامی
- ۱۲۸ بررسی معنا و مفهوم علم‌گرایی
- ۱۲۹ تاریخچه نفوذ تفکر علم‌گرایی در جهان اسلام
- ۱۳۳ رابطه علم و دین از نگاه بازگان
- ۱۳۷ شیوه‌های بازگان در حل تعارض بین علم و دین
- ۱۴۰ نمونه‌هایی از علم‌گرایی بازگان
- ۱۴۶ علل گرایش بازگان به تفسیر علمی
- ۱۵۲ نگاه بازگان به مقوله علم و دین
- ۱۵۷ خاستگاه نگاه بازگان به مقوله علم و دین

❖ فصل پنجم: نقدهای وارد بر نگاه بازگان به مقوله علم و دین ❖

- ۱۶۷ نقدهای روشی
- ۱۶۷ ۱. رویکرد پوزیتیویستی
- ۱۷۳ ۲. رویکرد آمپریستی
- ۱۷۵ ۳. رویکرد تطبیقی یا تفسیر عصری
- ۱۸۰ ۳. ضعف در اصول تئوریک
- ۱۸۵ نقد محتوایی
- ۱۸۵ ۱. نگاه جامدانه به علم (رویکرد ترمودینامیکی)
- ۱۸۸ ۲. تقلیل زبان دین به زبان علم
- ۱۹۰ ۳. پیوند دادن استواری دین با ناستواری علم
- ۱۹۲ ۴. استفاده از پایگاه دین برای دفاع از علم

❁ فصل ششم: نگاهی به روش دین‌شناسی بازرگان ❁

۲۰۵ آسیب کارکردگرایی در اندیشه دینی

۲۱۲ آسیب‌های روش شناختی بازرگان در فهم دین

۲۱۲ ۱. جزئی‌نگری

۲۱۴ ۲. انحصارگرایی

۲۱۶ ۳. آسیب استدلالی

۲۲۲ ۴. آسیب معرفتی

۲۲۵ علت وجود آسیب روشی در متدلوژی دین‌شناسی بازرگان

۲۲۹ ۱- برتردانستن تمدن غرب

۲۳۳ ۲. نقد جدی روش ایرانیان

۲۳۸ توحید از نگاه بازرگان

۲۴۴ مبدأ و معاد از نگاه بازرگان

۲۴۷ ۱. ماده و انرژی

۲۵۵ ۲. روح

۲۶۵ قرآن‌پژوهی بازرگان

۲۷۴ نبوت از نگاه بازرگان

۲۷۸ ۱. کارویژه‌های پیامبران

۲۷۹ ۲. مسئله وحی

۲۸۲ ۳. مسئله اعجاز

۲۸۷ ۴. قاعده لطف و لزوم وجود پیامبر

۲۹۲ امامت از نگاه بازرگان

۲۹۲ ۱. تنزل امامت به مسئله‌ای عرفی

۲۹۵ ۲. توسل

۳۰۴ ۳. شفاعت

۳۱۲ ۴. ائمه و سیاست

۳۱۳ الف) شئون امامت

۳۱۵ ب) مفهوم اولی الامر

۳۱۵ ج) سیاست‌ورزی ائمه

۳۱۸ اول: امیرالمؤمنین علیه السلام

۳۲۰ نصب یا انتخاب امیرالمؤمنین

- ۳۲۳ معرفی امام حسن علیه السلام به عنوان امام و خلیفه
- ۳۲۴ علل استنکاف از قبول خلافت
- ۳۲۶ ۱. آینده نامعلوم و تیره و تار
- ۳۲۷ ۲. آماده نبودن مردم
- ۳۲۸ ۳. فقدان نیروی اجرایی توانمند
- ۳۳۰ تحلیل عهدنامه مالک اشتر
- ۳۳۲ دوم: امام حسن مجتبی علیه السلام
- ۳۳۳ اول، بیعت و نقش آن در امامت
- ۳۳۳ دوم، نصب الهی ائمه
- ۳۳۴ سوم، صلح امام با معاویه
- ۳۳۷ چهارم، خلافت بعد از مرگ معاویه
- ۳۳۸ سوم: امام حسین علیه السلام
- ۳۴۰ اول، الهی بودن حرکت امام حسین علیه السلام
- ۳۴۳ دوم، حاکمیت الهی امام حسین علیه السلام
- ۳۴۶ چهارم، امام صادق علیه السلام
- ۳۴۶ تلاش های نمایندگان
- ۳۴۹ نشانه های تلاش سیاسی حضرت
- ۳۵۰ علل عدم تشکیل حکومت
- ۳۵۲ پنجم: امام رضا علیه السلام
- ۳۶۰ نتیجه گیری
- ۳۶۳ منابع
- ۳۶۳ کتاب ها
- ۳۸۰ مجلات
- ۳۸۲ پایگاه های اطلاع رسانی
- ۳۸۳ نمایه ها